

Tepotten

Tekst:

Sitert fra samlingen H. C. Andersens Eventyr, Flensteds Forlag, Odense (årstall ikke angitt)

Filosofiske spørsmål:

Ariane Schjelderup og Øyvind Olsholt

Sist oppdatert: 15. november 2003

Tepotten er meget stolt av sin flotte tut og sin hank. Ingen av koppene og skålene har både tut og hank. Men så en dag faller tepotten i gulvet og både tuten og hanken blir knust. Men potten blir ikke knust, hverken bokstavelig eller billedlig talt, selv om de skjødesløse eierne først gjør narr av den og så gir den bort til en forbipasserende tiggerkone. I sitt nye hjem får den nemlig plantet en blomsterløk i seg og den fryder seg stort ved å kjenne kraften i sitt nye hjerte.

Der var en stolt Theepotte, stolt af sit Porcelain, stolt af sin lange Tud, stolt af sin brede Hank; den havde Noget forud og bagud, Tuden for, Hanken bag, og det talte den om; men den talte ikke om sit Laag, det var knækket, det var klinket, det havde Mangel, og sin Mangel taler man ikke gjerne om, det gjør nok de Andre. Kopper, Fløde- og Sukkerskaal, den hele Theeopstilling vilde nok mere huske paa Laagets Skrøbelighed og tale om den, end om den gode Hank og den udmærkede Tud; det vidste Theepotten.

«Jeg kjender dem!» sagde den ind i sig selv, «jeg kjender ogsaa nok min Mangel og jeg erkjender den, deri er min Ydmyghed, min Beskedenhed; Mangler have vi Alle, men man har da ogsaa Begavelse. Kopperne fik en Hank, Sukkerskaalen et Laag, jeg fik nu begge Dele og een Ting forud, den de aldrig faae, jeg fik en Tud, den gjør mig til Dronning paa Theebordet. Sukkerskaalen og Flødepotten forundes det at være Velsmagens Tjenerinder, men jeg er den Givende, den Raadende, jeg udbreder Velsignelsen blandt den tørstende Menneskehed; i mit Indre forarbeides de chinesiske Blade i det kogende, smagløse Vand.»

Alt Dette sagde Theepotten i dens freidige Ungdomstid. Den stod paa det dækkede Bord, den blev løftet af den fineste Haand; men den fineste Haand var keitet, Theepotten faldt, Tuden knak af, Hanken knak af, Laaget er ikke værdt at tale om, der er talt nok om det. Theepotten laae besvimet paa Gulvet, det kogende Vand løb ud af den. Det var et svært Stød, den fik, og det Sværeste var, at de loe, de loe ad den og ikke ad den keitede Haand.

«Den Erindring faaer jeg nu aldrig ud af mig!» sagde Theepotten, naar den siden fortalte sig selv sit Levnetsløb. «Jeg blev kaldt Invalid, sat hen i en Krog og Dagen derpaa foræret bort til en Kone, der tiggede Madfedt; jeg kom ned i Armoden, stod maalløs, baade ud og ind, men der, som jeg stod, begyndte mit bedre Liv; man er Et og bliver et ganske Andet. Der blev lagt Jord ind i mig; det er for en Theepotte at begraves, men i Jorden blev lagt et Blomsterløg; hvem der lagde det, hvem der gav det, veed jeg ikke, givet blev det, en Erstatning for de chinesiske Blade og det kogende Vand, en Erstatning for den afbrudte Hank og Tud. Og Løget laae i Jorden, Løget laae i mig, det blev mit Hjerte, mit levende Hjerte, et saadant havde jeg før aldrig havt. Det var Liv i mig, der var Kraft og Kræfter; Pulsen slog, Løget skød Spire, det var ved at sprænges af Tanker og Følelser; de brøde ud i Blomst; jeg saae den, jeg

bar den, jeg glemte mig selv i dens Deilighed; velsignet er det at glemme sig selv i Andre! Den sagde mig ikke Tak; den tænkte ikke paa mig; – den blev beundret og lovpriist. Jeg var saa glad derover, hvad maatte den da ikke være det. En Dag hørte jeg, der blev sagt, at den fortjente en bedre Potte. Man slog mig midt over; det gjorde voldsomt ondt; men Blomsten kom i en bedre Potte, – og jeg blev kastet ud i Gaarden, ligger der som et gammelt Skaar, – men jeg har Erindringen, den kan jeg ikke miste.»

Ordforklaringer

Legg merke til at mange av disse ordene er akkurat de samme som på norsk, de bare skrives litt annerledes. Dermed kan de også virke noe fremmede.

Theepotte – tekanne

Porcelain – porselen

Tud – tut (på tekannen)

Laag – lokk

Flødepotten – fløtemuggen

svært Stød – kraftig fall/støt

de loe ad den – de lo av den

Levnetløb – livshistorie

Krog – krok

Armoden – fattigdommen

chinesiske Blade – et annet ord for teblader siden de fleste teblader kommer fra Kina

glad derover – glad for det

Man slog mig midt over – de slo kannen i to / knuste den slik at den delte seg i to

Spørsmål til teksten

1. Hva var det tekannen var så stolt av?

2. Hva var det som var istykker på tekannen?

3. Hva var det tekannen hadde som hverken koppene eller sukkerskålen hadde?

4. Hvem fikk tekannen etterat den fikk ødelagt både hanken og tuten?

5. Hva ble plantet ned i kannen?

6. Hva skjedde med kannen til slutt?

Svar på spørsmålene

1. Hva var det tekannen var så stolt av?
Den var stolt av sin fine tut og sin hank.
2. Hva var det som var istykker på tekannen?
Lokket var ødelagt.
3. Hva var det tekannen hadde som hverken koppene eller sukkerskålen hadde?
En tut til å helle av.
4. Hvem fikk tekannen etterat den fikk ødelagt både hanken og tuten?
En kone som solgte matfett.
5. Hva ble plantet ned i kannen?
En blomsterløk
6. Hva skjedde med kannen til slutt?
Den ble helt ødelagt, så ble den kastet ut på gårdsplassen der den ble liggende som et annet keramikkskår.

Ideer til filosofiske samtaler

1. Tekannen var ganske så fornøyd med seg selv. Den var mektig stolt av sin tut og syntes den gjorde ham/henne til noe spesielt. Hva er du stolt av? Finnes det noe som det er umulig å være stolt av, f.eks. noe man har stjålet eller en skavank eller lyte? (Men hva er en lyte?)

Har alle mennesker sin egen «tut» som de kan være stolte av, f.eks. en evne til å løpe fort, til å løse vriene matematikkoppgaver, til å være god i håndball, til å bli venn med fremmede mennesker osv.?

2. Men så mister uheldigvis menneskene tekannen i Gulvet så både tuten og hanken går i knas. Men det verste var ifølge tekannen ikke å få ødelagt hanken og tuten, men at de som mistet den i gulvet lo av den. Det var altså verre å bli gjort til latter enn å få ødelagt de «kroppsdelenene» den var så inderlig glad i.

Merkelig! Men kanskje er det slik med mennesker også? Hva synes du: er det verre å bli gjort til latter enn f.eks. å brette armen? Er det verre å bli mobbet hele livet enn å havne i rullestol? Hva er det som smerter i oss når vi fysisk slår oss? Hva er det som smerter i oss når vi blir hånet av andre?

3. Tekannen får heldigvis et nytt hjem, hos fattige mennesker. Men til tross for de små kår, er tekannen lykkeligere enn noengang for den har fått nytt liv inni seg, en blomsterløk! Løken erstatter både hanken og tuten og lokket på en gang.

Sett at du mistet alle eiendelene dine i en brann. Litt senere blir du lam etter en fryktelig bilulykke. Finnes det da noen «blomsterløk» som kan spire og gro i deg? Hva slags «løk» skulle det være? Hva kunne i en slik stund gitt deg slik glede som tekannen snakker om her? Å vinne i lotto? Å få fri fra skolen? At alle synes synd på deg? Vennskap? Kjærlighet? Tro på gud?

4. «Velsignet er det å glemme seg selv i andre» sier tekannen. Kanskje kunne den like gjerne sagt: «velsignet er det å bli seg selv i og gjennom andre». Er det mulig å bli lykkelig uten å være til for minst ett annet menneske? Trenger alle noen eller finnes det faktisk enkelte som kan bli lykkelige helt uten andre mennesker?